

Popotni spomini.

Spisala Lujiza Pesjakova.

II.

Po obedu so se podali vsi gostje na verando, tudi midvé z gospodom Emilijem H., ki je vedno hvalil ter povzdigal eldorado komski do nebes. Nepopisno prijetna je bila „siesta“, nepopisno „il dolce far niente“ v pogledu čarobno-krasne prirode! Umirilo se je bilo polagoma jezero, razvedrilo se nebó. Videti njima ni bilo ravno končanega razpora. Solčna in čista se je upodabljala zopet nebna višava v najsvetlejšem, najmirnejšem zrcalu. Vender iz bedech sanj so me probudili prizori vrsteči se pred mojimi očmi in vabeči mojo pozornost. Vedno zanimivejši so mi bili igralci, državljanje vseh narodov. Čula se je malo ne sama francoska govorica, po svetnem tem jeziku razumevali so se vsi. Naj narišem s kratkimi, površnimi črtami, kar se je kazalo mojim pogledom na obalah komskega jezera. Novo razlaganje je starodavni historiji, ki se bode ponavljala, dokler se ne razdruži svet.

Igrališče: veranda nagnéčena ljudij, sem ter tjà pri mizah po dva, po trije ali štirje gospodje, čitajoči ali cigarete pušéči in malomarno gledajoči za modrim dimom, ki se po lahkih meglícah izgublja v vzduhu.

Tik balustrade na gugajočem stolu sloní v prosti beli, toda z dragocenimi čipkami olepšani obleki, plavolasa krasna Angležinja, — „the star of the season“ — kakor se mi je že prej dozdevalo v dvorani. Neprestano zrè v jezero. Mylord čestitljivi, dremlje poleg nje, in v spanji mrmra časih: „How do you — do — my dearling?“ Ali za soproga se „blesteča zvezda“ ne zmeni, tiha in nema upira ves svit svoj v valove. Pri sosedni mizici požira prileten, majhen gospod „Daily News“ in v naročaj pritiska „Times“, ki ga pokrivajo čez in čez. Tri gospodične, dolge, suhe, vrté se okoli njega in ga pozivajo „papa“. Zibel teh otrok je tekla v Ameriki. Njim se pridruži neki gentleman, oblečen od glave do pete v surovo svilo. Te bôje je celó tenki ovòj, ki mu veje od surovo-svilnatega klobuka. Njegova govorica se menda ne ujema z občo to „surovostjo“, kajti Američanke se jej zeló radujejo in se gentlemanu vedno pohvalno in sladko nasmihajo. V kotu tam na drugi stráni se živahno razgovarjata po nemško dva profesorja iz Heidelberga in glasno padajo imena Darwin, Haekel, Vogt. Star „abbate“ s širokokrajnim klobukom gre mimo njiju, posluša in obstoji resno z glavo majé. „Monsignore! Monsignore!“ vabita k sebi duhovnika dve sestri, ne lepi, ne

mladi, ali jako prijazni sta in duhovito znata zabavljati ljubemu bližnjemu. Prepričala sem se bila o tem pri kosilu in zvedela, da po zimi zvajata svojo — umetelnost v Parizu, po leti pa nabirata gradiva običajno na bregovih italijanskih ali švicarskih jezer. V dvorinah igrajo mično oblečeni otroci in kričé, lové se in smijó; vmes se čujejo glasovi grajajočih ali smijočih se mater in guvernant. Slepa miška ravno priteče na verando, glej, ulovila je surovo svilnatega! On jo vzdigne k višku in jej posname robec s čela, ali ona potegne gentlemanu svilnati njegov ovój čez obličje in vpije: „voilà le Colin-Maillard!“ Obeč smeh. Ne, Angležinja se ne smeje in mladi vitki Grk, naslonen na steber tam pri konci verande, tudi ne. Lep je. Po nenavadni lepoti podoben nekdanjim bogovom domovine svoje. Očarano počiva njegovo okó na albijski hčeri. A kaj to briga nje, plavolase krasotice, ki le strmí in strmí doli na jezero! — Naj bi se mladenič rajši oziral po nežni deklici, najkrasnejši roži hispanski, ki se časih prikaže na pragu dvorane in se potaplja v pogled mladega Grka. Toda hipno povesei zopet ognjeno okó in zbeží. Stara, sredi družih gospij sedeča Donna jo gleda nemirno. Zdaj se doli pri olejandrih barka ustavi in po terásah gori na verando hití ponosen mož srednje starosti. „Voilà, Monsieur le comte!“ razlagata po ljubeznivi svoji navadi sestri iz Pariza. „Le fiancé!“ pristavi starejša poluglasno. Prišlec se lahko prikloni vsej družbi, tudi plavolaski, ki — je hipno umaknila poglede od jezera. Veselo jej zabliška okó, a skôraj se nekako nagubanči gladko čelo, videč, da grof išče le svoje neveste. „Mercedes!“ kliče stara Donna in krasna temnoka Hispanka se prikaže z nova. Prestrašena se zgane, pritisne roko na srce, pozdravlja grofa in vzdigne pogled proti — nebesom! — — —

Tiščalo je sedaj vse v dvorane, kjer se je pričenjala večerna zabava: konverzacija, igre, godba, petje i. t. d. Midvé sva se jej odtegnili na veliko obžalovanje gospoda Emilija H. Trudna sem bila. Dan se mi je dozdeval brezkončen. Skôraj nemogoče, da sva še zajutrkalvali v galeriji Vittore Emanuele v Milanu! Dobro mi je dela tišina v prijazni najini sobi. Jeden dolg pogled še na jezero in na zvezdno nebó, od koder so plavali doli v valove oni blesteči ovoji, ki jih prede luna s srebrnimi nitimi, in legli sva k počitku.

Vender mi ni bilo zaspati. Neprestano sem videla, kar me je čaralo po dnevi. Čudovito jezero je bilo pglavitni predmet mislij mojih. Malo ne, da bi se bile misli začele prestvarjati v stihe, toda po sili sem se jim odtrgala. Treba je bilo okrepčati si dušo in teló za nove vtise, za novo veselje. Dolgo po polunoči stoprav sem preživela v sanjah ravno minivši dan, a prvi solnčni žarek, ki se je nasmihal v najino

sobo, privabil me je k oknu. Oj, divni pogled, ki ga je napravilo mlado jutro! Probujajočo se prirodo, mirno jezero, prekrasno bregovje, vrsto zelenih gor videti v svitu njegovem — — „dobro jutro, dobro jutro!“ klicalo je gori in tik brega, najinima oknoma nasproti zagledam gospoda iz Erfurta, velik šop rudečih rož v roci držečega. Kdo vé, kako dolgo je že ondu sedel novi vitez Toggenburški, predno „okno je zvenelo!“ Oj, in kako dolgo je moral še čakati, da se je „ljubezniva prikazala“, ljubezniva, ki je še tako sladko spavala!

Ob sedmi uri sva bili vender že v sijajni dvorani ter tako nazivani „dejeuner complet“ in znani mi veliki šop rudečih rož pred nama na mizici. Razvnet je pil gospod Emilij H. svoj čaj in dobrim tekom jedel kosce kruha s presnim maslom, ki jih je poleg tega še pomakal v tekoči med. Zvedeli sva ob jednom z nova, da je Bellaggio najlepši kraj vrhu zemlje!

Uro pozneje je hlapel parobrod „Varese“ proti mestecu Lecco. Na palubi sva bili tudi midvé, gospod Emilij H. in — elegantna dvójica, ona cvetoče-lepa, on vedno pokašljujoč. Poveretta!

Če tudi Lago di Lecco, ali bolje rečeno njegovi bregovi lepôte južno-vzhodnega pritoka komskega jezera ne dosežajo, vender so tudi oni neizrečno mični. Očesu in srečanju je uživati nebrojno novih prizorov in drug je milejši od družega. Lecco je jako čedno mestece z bogatimi tovarnami in kar me je dokaj bolje zanimalo, s prelepimi šetališči, s katerimi sem se bila že davno seznanila, čitaje „I promessi sposi“. Prehodili smo „il ponte grande“, pod katerim šumi valovita Adda, ki se tamkaj iz jezera izteka. Sprehajali smo se potem proti Monte Baro, držoč se vedno bregovja, ki se strmo vzdiguje iz jezera. Lepše in lepše je bilo pri vsaki stopinji! Slovesna, praznična tišina je vladala v senčnih logih. Pobožno so nagibale cvetlice glave, solze trepetale na travici in na trsji in skozi veje stoletnih dreves so potegnili nemi, večni psalmi. Molče smo hodili tudi mi dalje in dalje po dehteči zeleni preprogi v tem svetišči blazega pokoja. Nič ni motilo samote, le časih so plavale lahke sence čez jezero, bele tonovščice so bile, toda naglo so izginjale, podobne begočim mislim na davno prestano boleost. Kar je slavnost še povekševalo, bilo je vršenje rahlo-šumečega jezera. Poslušala sem. Poiskati mi je bilo besed jezerskemu napevu, besed, ki bi bile mehke, mile, tolažljive, take, kakeršna je melodija, kakeršno je vse na tebi obálah. Kakor celeče bládilo bi se morale prijeti ranjenega srca, sladko je vaběč: „semkaj pojdi, tû stanuje mir!“ — A če sem tudi mislila in mislila, besed nisem našla. Bodo li kedaj izpregovorjene? — — —

III.

In blaženstvo! petje tudi
Poslušala sem sladkó,
Ono petje, ki vzdiguje
Željno mi srce v nebó!

Vrnivši se proti 5. uri popoldné v Bellaggio, iznenadejal naju je prihod holandskega konzula g. St. . . . z ljubeznivo mu soprogo in sloveče slikarice Anne F. iz Berolina, ki je s svojim bratom Hermanom bila na poti v Rim. Zabava je zatorej pri kosilu in potem na verandi bila jako živahna in pošel mi je danes čas za raznovrstne opazke. Vender sem videla, da je bila „zvezda“ bleda, helenskim bogovom podobni mladenič še bledejši, a hispanska roža najbolj bleda izmed vseh tréh.

Prelepi dan je završil čaro-krasen večer. Žareli so hribi in bregovi v zadnjem solčnem objemu, a umirala je polagoma intenzivna bliščoba ter se umikala slovesnemu svitu vijoličine bôje, ki se je razpenjal nad božje stvarstvo. Počasi je izginil tudi ta blesk in napósled obrobil samó še vrhove gorâ. Vablivo so šumeli valovi in veslárji doli na bregu pod verando poluglasno prepevali:

„Su, andiam' la notte è bella,
La luna va spuntar“

Prigovarjal nama je neki Neapolitan, prijatelj holandskega konzula „di fare una piccola passeggiata sul lago.“ Radi sva bili pripravljeni. Udeležili so se vožnje razven naju in milanskih najinih znancev tudi slikarica, nje brat, sestri iz Pariza in — the last but not the least — gospod Emilij H. — Neapolitan je izbral prostorno barko z dvema veslárjema in odrinili smo od brega ter veslali proti vili Carlotti. Zavito je bilo bregovje že v gost mrak, ko se hipno zasveti za goro Crociano. Kakor glorijska je obdajal jasen krog. Zmerom večji je bil in zmerom višji je prihajal, zdaj je začel žareti, toda z goro se je ločil in v vsi lepoti svoji je plavala polna luna na prečisto obnebe! Magično je bilo razsvetljeno jezero, barka se je zibala na valovih od biserov in od zlatá. Potihnili so veseli razgovori, počivala vesla, vsak pogled je bil uprt v velekrasno ozvezdje noči. Ali čuj! predraga mi tovarišica povzdigne prekreпки, a vender tako neizrečeno mehki svoj glas in lepša morebiti nego li je bila kedaj peta, zveni Vilharjeva préprosta pesen „Mila, mila lunica“ čez komsko jezero!

Očarani, gineni so bili poslušalci. Gospod Emilij malo ne pade na kolena pred pekinjo.

„Una voce fatta per incantare il mondo!“ vzkliknil je živahni Neapolitan.

„Che bella canzonetta! Eh, la voce, la voce!“ čudila sta se veslárja.

Anna F. mi je sočutno stisnila roko in solzica je rosila okó gospé St. . . . ove.

„Oh, encore une fois, je vous prie, Mademoiselle, la mila lünizá!“ prosili sta Francozinji.

„Ali se ne bi hoteli s takšnim glasom posvetiti umetelnosti?“ vprašal je Neapolitan.

„Učim se zdaj peti v Milanu,“ bil je izogibni odgovor.

„Dobro, dobro tako, in potem ostanete pri nas, je-li, gospodična? Vaš glas je stvarjen za Italijo, le nikari ne pokvarite božjega darú v Nemčiji z Wagnerjevim petjem.“

Naj bi bil gospod vedel, da prav ta glas je jeden ónih, ki v Nemčiji najbolje tolmačijo Wagnerjeva dela!

Dostaviti je temu prigodku še, da je leto pozneje slikarica Anna F. razstavila v narodni galeriji v Berolinu lepo, z visoko pohvalo vzprejeto in hitro drago prodano podobo komskega jezera v mesečini, majhna barka plavajoč na njem in v ozadji gozdno predgorje, konec Brianze, pod katerim se širi Bellaggio. Naslov podobi je bil:

„Mila lunica.“

Drugo jutro že ob šestih mednaroden „kongres“ pri zajterku v véliki dvorani. Potem po občem ukrepu in po sklepu merodajnih držav vkupen sprehod. Najin in najinih novih in najnovejših znancev pohód je bil namenjen vili Serbelloni. Vila stoji precèj visoko nad Bellaggijem pred velicim parkom: svetla krona, naslonena na temno-zeleno blazino. Park se razširja do vrha predgorja. Razgled od tamkaj slúje za najlepši na vsem jezera. Gori in doli, kamor seže pogled, vidi čarobno lepôto, oči premagujoči blesk prekrasnega bregovja. Tudi Lago di Lecco kaže od todí pohlevno milino in srce krepčalni mir svojih obál. Kakšna razlika med jezerskima pritokoma, a kako se po njem povekšuje čar obéh!

Ostavivši park smo se nagledali širih nasadov, ki opasujejo vilo. Čuda vredne res so njih cvetlice in listnato rastlinstvo vsake vrste. Celó palmovje zelení čvrsto na njih. Šetali smo se pod drevjem tujih dežel in vsak je moral deklamovati ali improvizovati nekaj času in kraju primerne. Dôkaj smehú se je čulo pod palmami! —

Težko nama je bilo ločiti se s prelepim krajem in s prijazno družino, ali kazálo se je premikalo nemudno in se približalo deseti uri. Hiteli smo na pristajališče. Že je puhtel gost črn dim iz parnega stroja, „Lecco“ je bil pripravljen odpluti.

„Z Bogom, na svidenje!“ glasilo se je od vseh stranij.

Hitro stopava čez ladijini mostič na parobrod, gospod Emilij H. z nama in za nami, kakor iz tal prirastena zopet elegantna dvójica, ona lepa, smijoča se, on bled in pokašljujoč. Med vso — toda kratko — prevožnjo od Bellaggija v Menaggio ginljivo slovó z gospodom Emilijem. Krčevito nama je stiskal desnico, proseč, časih spominati se njega, on naju ne bode pozabil nikdar, oh, nikdar ne! V Menaggiji sva ostavili parobrod in nama udani prijatelj je nadaljeval na njem svoje popotovanje do Colico. Na Bavarskem se je imel sniti z bratom svojim.

(Dalje prihodnjič.)

Gospod Janez.

Novela. Spisal Janko Kersnik.

III.

Treba je, da se ozremo celih deset let nazaj.

Lepéga gorkega septembrovega večera je bilo, ko se je naš znanec, tedaj domači učitelj in potni spremljevalec bogate dunajske rodovine, sprehajal sam po krasnem, s štirimi vrstami košatih dreves obsejanem Novem trgu staroslavnega rénskega mesta — Kolonje. Otresel se je bil za par uric mučnega vsakdanjega posla, poučevanja in spremljevanja razvajenih páglavcev, in kdor vé, kakóvo je tako delo, umel bode tudi, kako vesel in dobre volje je bil Vran, ko je vedel, da ima nocoj nekoliko prostih trenutkov pred seboj. Ogledati je hotel mesto tudi jedenkrat sam po svoje, ne da bi se ravnal po strogem, zapovedanem načrtu, po katerem se mu je bilo treba ravnati skoraj sleharni dan. Mlademu lehhoživemu možu, kakeršen je bil on, prouzročevalo je to zadnje mnogo več zatajevanja in muke, nego kakemu drugemu v enakem položaji, toda — kruh, kruh — vsakdanji kruh!

Marsikaj mu je bilo v mislih, ko je šetal med množico v gosti senci drevoredni — celó stari oče njegov se mu je vsilil v spomin s pripovedkami svojimi o „božji poti v Kelmorajn“; staremu možu se pač niti sanjalo ni, da bode vnuk njegov sam kedaj hodil po ónem slavnem mestu — a da mu tedaj „božja pot“ ne bo v namenu.

Dvakrat je bil že premeril Novi trg ter krenil potem v stranske ulice proti reki Réni, ne da bi kaj nameraval, nego prepustil se je slučaju.

A nekaj je vendar nameraval! Doživel bi bil rad kaj posebnega, kaj zanimivega, kaj pikantnega. Imel je jedva tri in dvajset let — kdo bi mu torej zameril, da je hrepenel po nenavadnem — in celó